

به نام حق تعالی

طرح درس‌گفتار "فلسفه اخلاق در تفکر اسلامی" نیمسال دوم ۱۴۰۰-۱۳۹۹

makhavan77@gmail.com www.makhavan.ir

مدرس: **مهدی اخوان**

جلسه نخست: نگاهی به اخلاق پژوهی و فلسفه اخلاق و علوم اسلامی / تفکر اسلامی به چه معنا؟

جلسه دوم: منبع‌شناسی: اشاره تاریخی به اخلاق‌شناسی‌ها و کتاب‌های مهم

جلسه سوم: فلسفه اخلاق در اسلام (قرآن)، نمونه‌هایی از پرسش‌های فلسفه اخلاقی ناظر به قرآن

جلسه چهارم: کشف و استخراج اصول موضوعه فلسفی اخلاق قرآنی اخلاق قرآنی در بستر و زمینه اخلاق قبیله‌ای عرب، اصول موضوعه انسان-

شناختی (علم النفس) اخلاق قرآنی: اختیار-سرشت شر یا خیر یا خنثای آدمی

جلسه پنجم: هدف فعل اخلاقی: سعادت یا فلاح (لذات ابدی) و مصداق قرآنی آن، قرب الهی

جلسه ششم: اصل موضوع جهان/هستی‌شناختی/ فرجام‌شناختی: نظام اخلاقی جهان

جلسه هفتم: اساس ارزش اخلاقی در اسلام (نیت و رضایت الهی)، نسبت ایمان و عمل، عوامل کلی سقوط اخلاقی در قرآن؛ نظام اخلاق هنجاری

قرآن (پیام‌گرای سعادت‌گرای بیشتر آخرت‌گرا)

جلسه هشتم: مفاهیم اخلاقی در قرآن، برخی مفاهیم خاص اخلاقی قرآن (آیات الأخلاق)

جلسه نهم: گزیده‌ای از بخش تهذیب اخلاق کتاب اخلاق ناصری، ساختار کتاب، مبادی (هفت فصل): شناخت موضوع و مبادی تهذیب اخلاق

جلسه دهم: شناخت نفس آدمی (نفس ناطقه)، تعداد قوای انسانی و تمایز آنها از قوای دیگر، انسان اشرف موجودات جهان، کمال و نقص نفس انسانی،

تطبیق نفس در قرآن و قوای نفس، خیر و سعادت که همان کمال مطلوب است

جلسه یازدهم: تقسیم سعادت، اختلاف در سعادت و حصول آن،

جلسه دوازدهم: مقاصد: تعریف خلق / امکان تغییر اخلاق / فطرت و تربیت تهذیب اخلاق شریفترین علوم است

جلسه سیزدهم: تعریف فضایل، انواع مندرج تحت اجناس فضایل، انواع مندرج تحت اجناس رذایل، فرق فضائل و شبه‌فضائل

جلسه چهاردهم: ترتیب اکتساب فضایل و مراتب سعادت حفظ سلامتی نفس (حفظ فضایل)، معالجه امراض نفس، ریشه‌کن کردن رذایل، قوای نفس و

امراض بسیط، علل و اسباب امراض و معالجات کلی، امراض قوه نظری و راه علاج آنها، بدترین امراض قوه غضبیه و راه علاج آنها، امراض قوه شهویه و راه

علاج، بیماری عشق

جلسه پانزدهم: حُسن و قبیح اخلاقی و نسبت آن با امر و نهی و صفات و افعال الهی/نزاع متکلمان مسلمان در باب حُسن و قبیح افعال

جلسه شانزدهم: اعتباریات و مناقشات ناظر به آن، گونه‌های اعتباری دانستن اوصاف اخلاقی